Vammaispalvelut Päijät-Hämeessä

Kärkölän vanhus- ja vammaisneuvosto

13.10.2026

Pirkko Valtanen

Tulosaluejohtaja, vammaispalvelut

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Aiheitamme tänään

Vammaispalvelut Päijät-Hämeen hyvinvointialueella

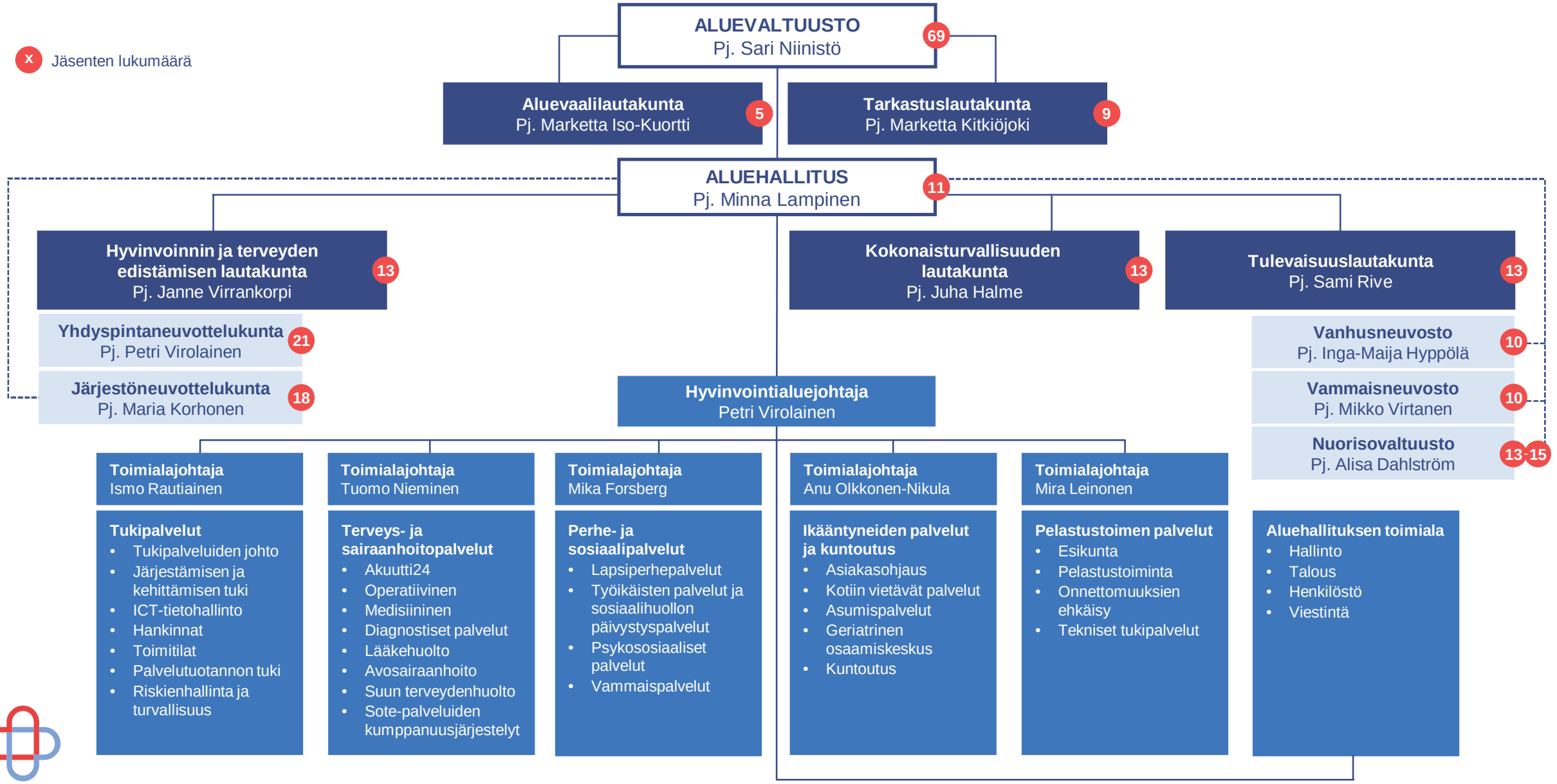
Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma 2023-2027

Asumisen tuen suunnitelma 2026-2030

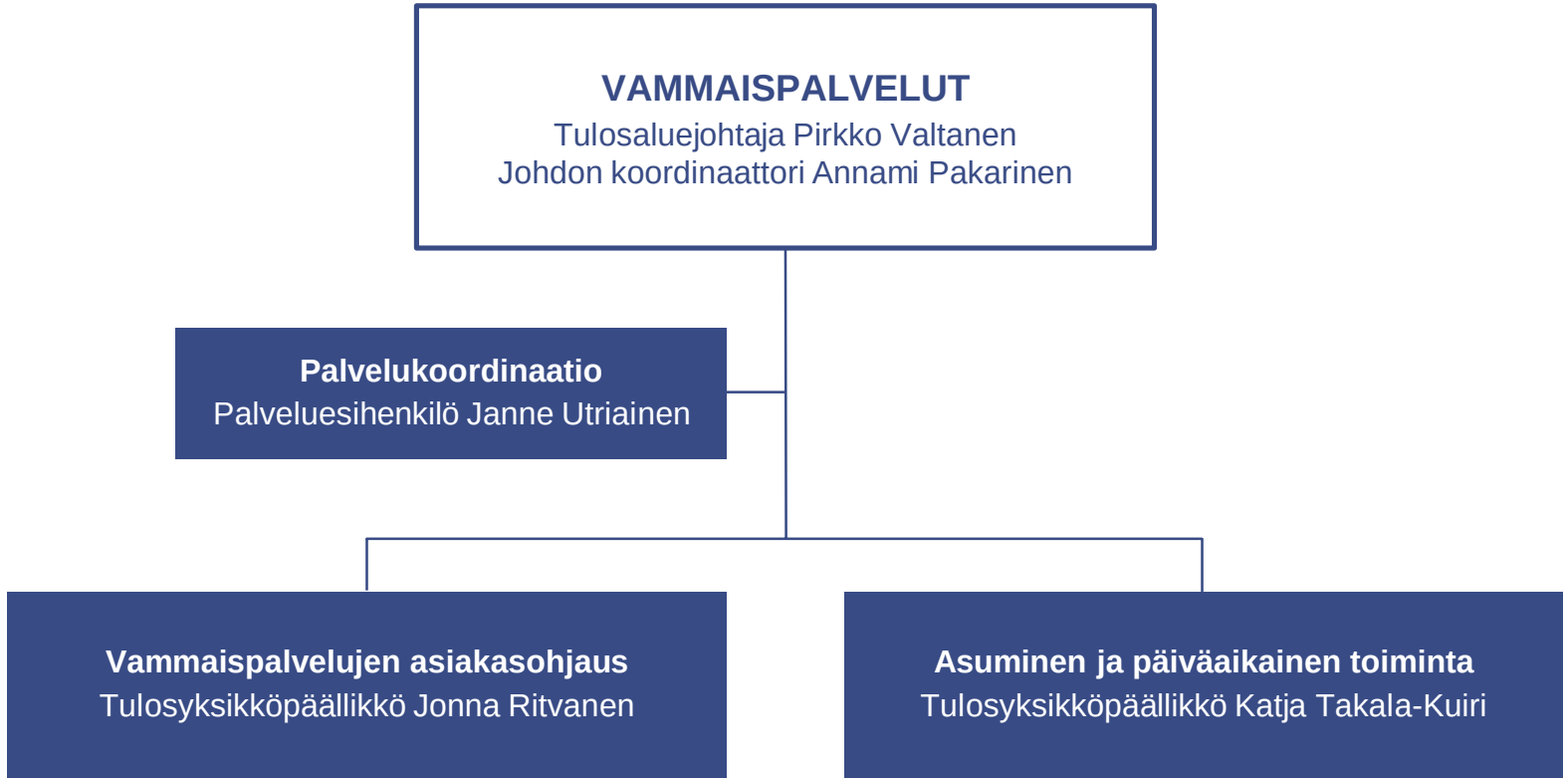
Uusi vammaispalvelulaki

Vammaispalvelut hyvinvointialueella

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Vammaispalvelut

Avainlukuja

4543

652 htv

86 M€

Asiakkaat

Vuoden 2025 aikana 4543 asiakasta
Keskimäärin kuukaudessa 4100 - 4200

Henkilöstö

Vuonna 2025 vakituiset 543, määräaikaiset 109

- Lähihoitaja tai ohjaaja 495, 76 % henkilöstöstä
- Henkilökohtainen avustaja, avustaja ym. 50
- Sosiaaliohjaaja tai sosiaalityöntekijä 33
- Sairaanhoitaja 14

33 % perhe- ja sosiaalipalvelujen henkilöstöstä

Toimintakulut TPE 2025

33 % perhe- ja sosiaalipalvelujen toimintakuluista
- Henkilöstökulut 35 M€, työvoiman vuokraus 1,5 M€
- Palvelujen ostot 48 M€ (asiakaspalvelujen ostot 65%)
- Avustukset 3 M€

Toimintatuotot 11 M€ (49% peson toimintatuotoista)

TA 2026: toimintatuotot 11,3 M€, toimintakulut 87,2 M€

Kustannukset n. 9 % hyvinvointialueen kustannuksista

Asiakasmäärät keskeisissä palveluissa

Asumispalvelut n. 1000 asiakasta
65 % omaa toimintaa
- Ympärivuorokautinen 55 % (620)
- Yhteisöllinen 70 % (170)
- Tuettu asuminen 95 % (210)

Henkilökohtainen apu n. 800 asiakasta
asiakkaalla samanaikaisesti palveluja eri järjestämistavoilla
- Taloudellinen tuki 40 %(työnantajamalli)
- Oma toiminta 10 %
- Ostopalvelu tai palveluseteli 72 %

Päiväaikainen toiminta n. 1000 asiakasta
- työ- ja päivätoiminta 73 % omaa toimintaa
- tuettu työtoiminta ja työhönvalmennus yhteensä n. 200 asiakasta

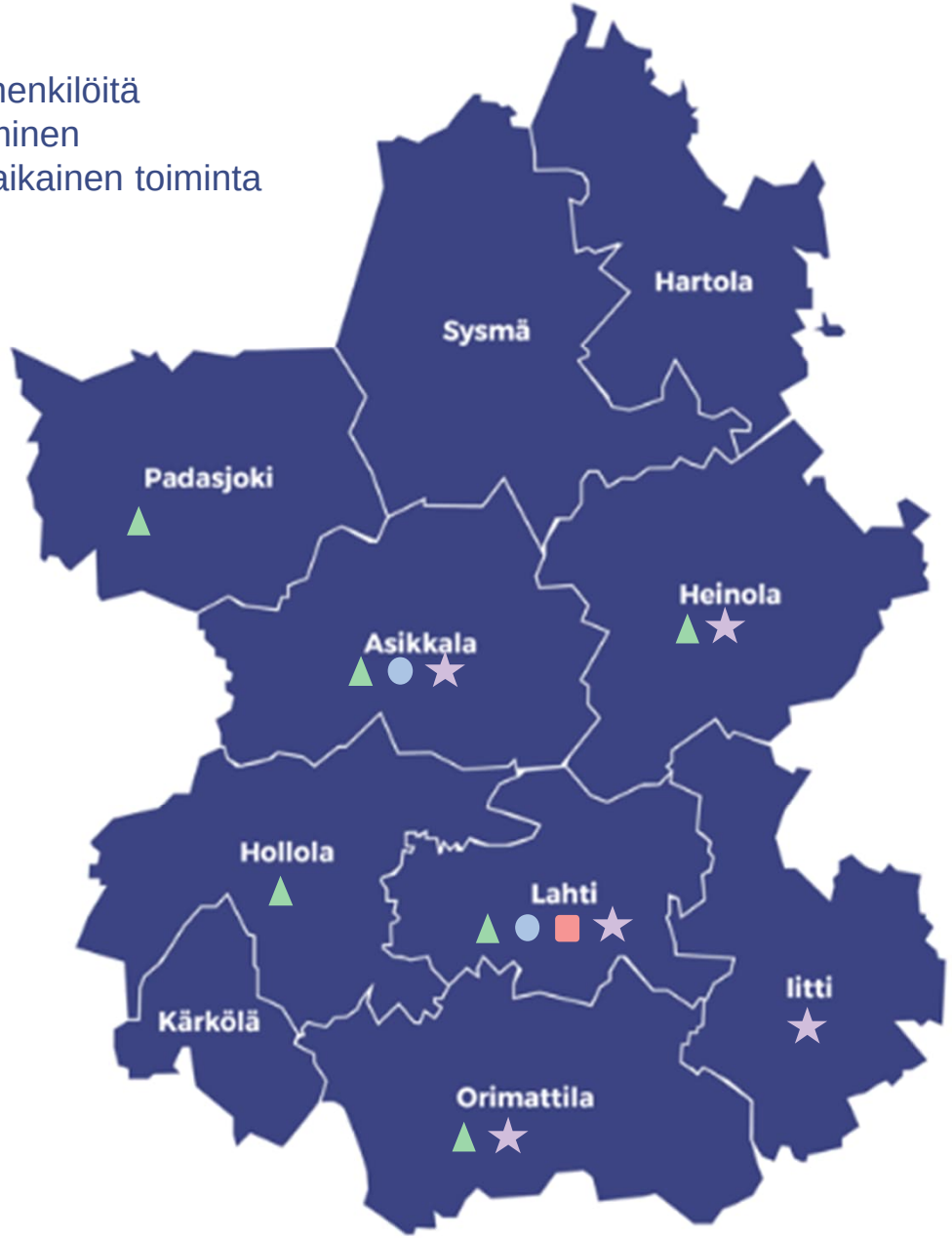
Vammaisten liikkumisen tuen asiakkaita n. 3500

Omaishoidon tuen saajia n. 400
(alle 65-vuotiaat)
- 0-17-vuotiaat 60 %
- 18-65 –vuotiaat 40 %

Vammaispalvelujen toimintayksiköt 33 (oma tuotanto)

- **Ympärivuorokautinen asuminen 14**
  (sis. myös yhteisöllistä asumista)
  - Asikkala
  - Heinola
  - Hollola
  - Lahti 8
  - Orimattila 2
  - Padasjoki
- **Yhteisöllinen asuminen 4**
  - Asikkala
  - Lahti 3
- **Lasten palvelut 4**
  - Lahti 2 + lyhytaikainen huolenpito 2
- *Päiväaikainen toiminta 11*
  - *Asikkala*
  - *Heinola*
  - *Iitti*
  - *Lahti 5*
  - *Orimattila 2*

Lähiesihenkilöitä
14 asuminen
4 päiväaikainen toiminta

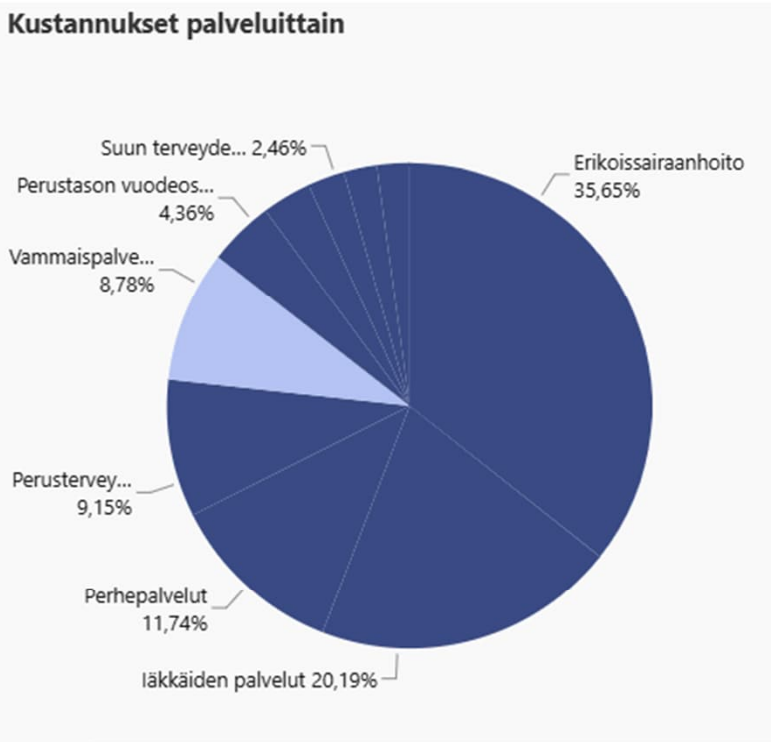
Vammaispalvelujen yksiköt 32 (ostopalvelu)

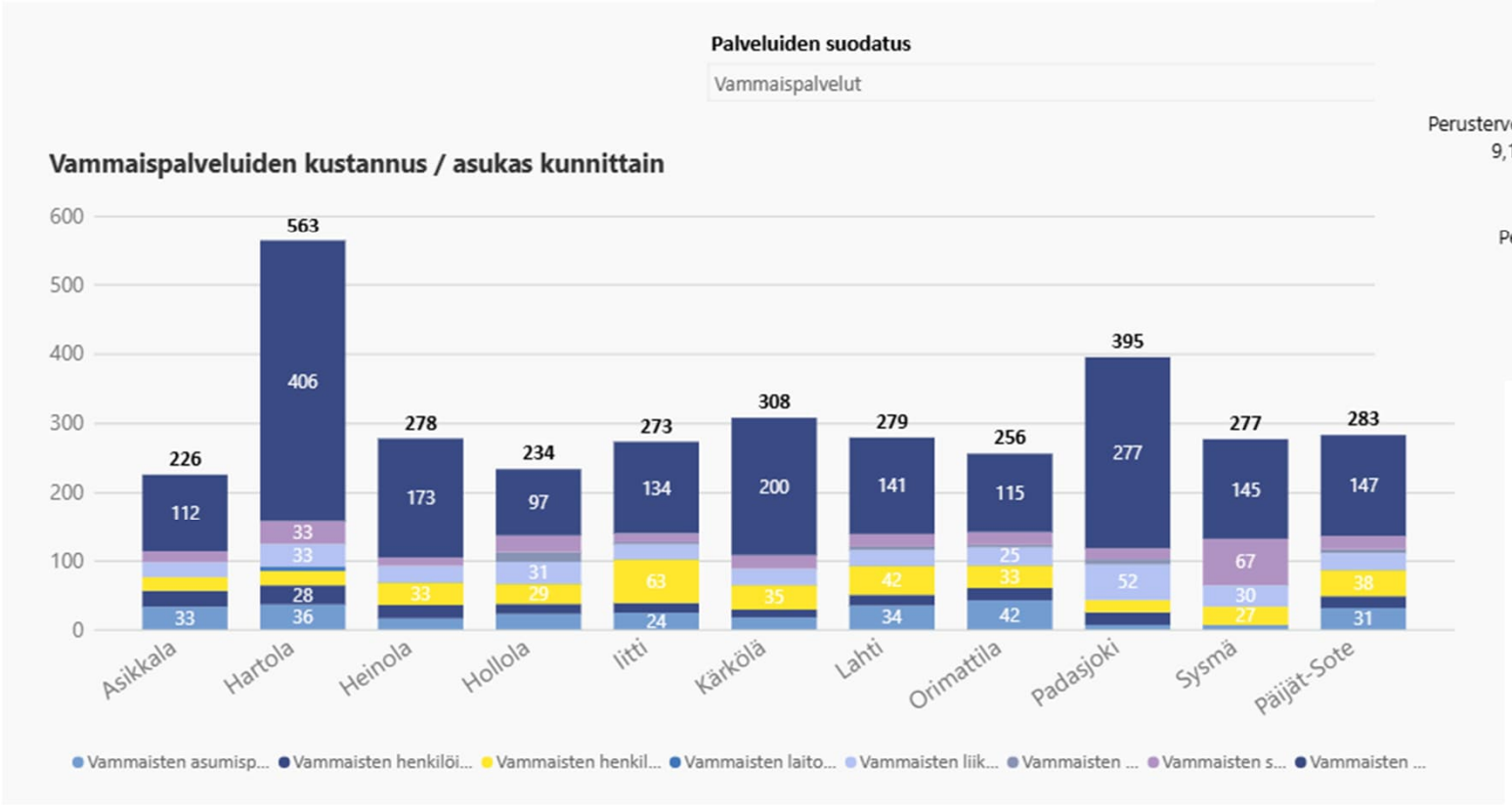
- **Ympärivuorokautinen asuminen 16**
(sis. myös yhteisöllistä asumista)
    - Hartola
    - Hollola 5
    - Lahti 9
    - Orimattila
- **Yhteisöllinen asuminen 1**
    - Lahti
- **Lastenpalvelut 1**
    - Hollola
- *päiväaikainen toiminta 14*
    - *Hartola*
    - *Hollola 5*
    - *Lahti 7*
    - *Orimattila*

Sysmän osalta palvelut tuottaa Terveystalo Oy (asuminen ja päiväaikainen toiminta).

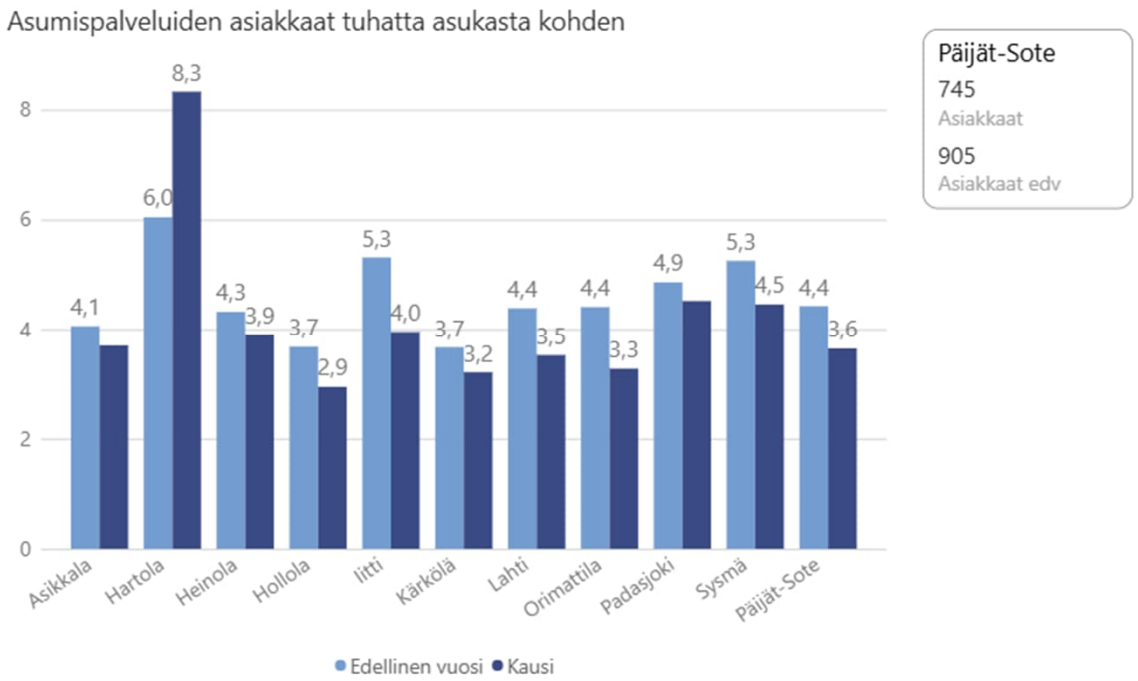

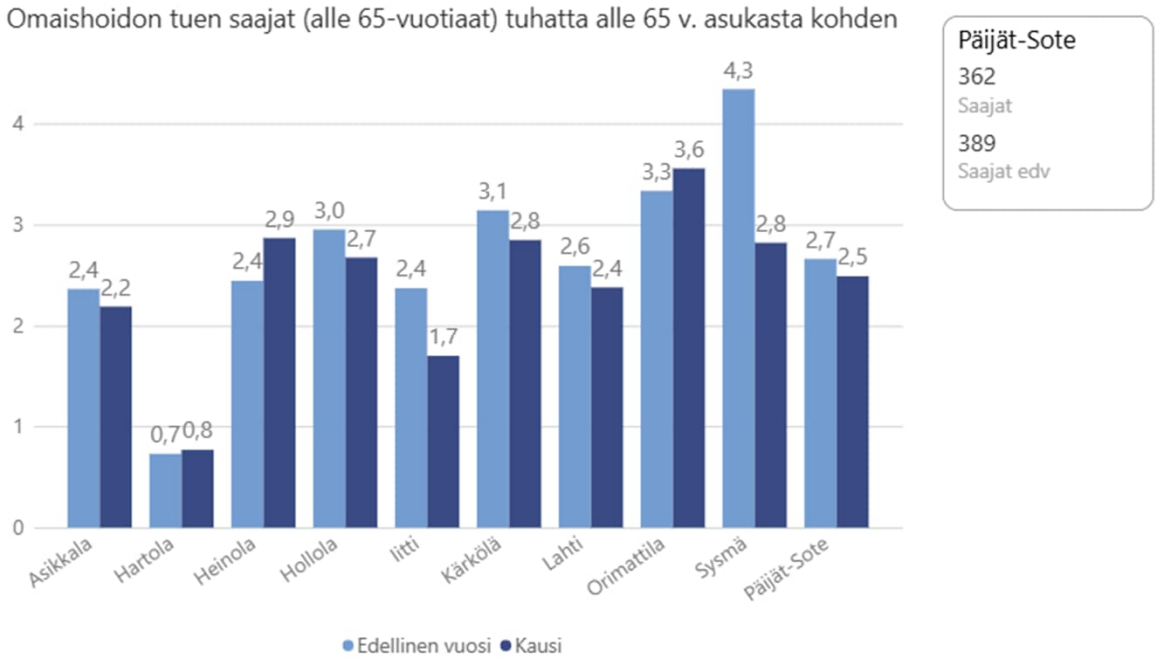
Kärkölä

Kustannukset palveluittain
Suun terveyde... 2,46%
Perustason vuodeos... 4,36%
Vammaispalve... 8,78%
Perustervey... 9,15%
Perhepalvelut 11,74%
Iäkkäiden palvelut 20,19%
Erikoissairaanhoito 35,65%

Palveluiden suodatus
Vammaispalvelut
Vammaispalveluiden kustannus / asukas kunnittain
600
500
400
300
200
100
0
Asikkala 226 112 33
Hartola 563 406 33 33 28 36
Heinola 278 173 33
Hollola 234 97 31 29
Iitti 273 134 63 24
Kärkölä 308 200 35
Lahti 279 141 42 34
Orimattila 256 115 25 33 42
Padasjoki 395 277 52
Sysmä 277 145 67 30 27
Päijät-Sote 283 147 38 31
Vammaisten asumisp...
Vammaisten henkilöi...
Vammaisten henkil...
Vammaisten laito...
Vammaisten liik...
Vammaisten ...
Vammaisten s...
Vammaisten ...

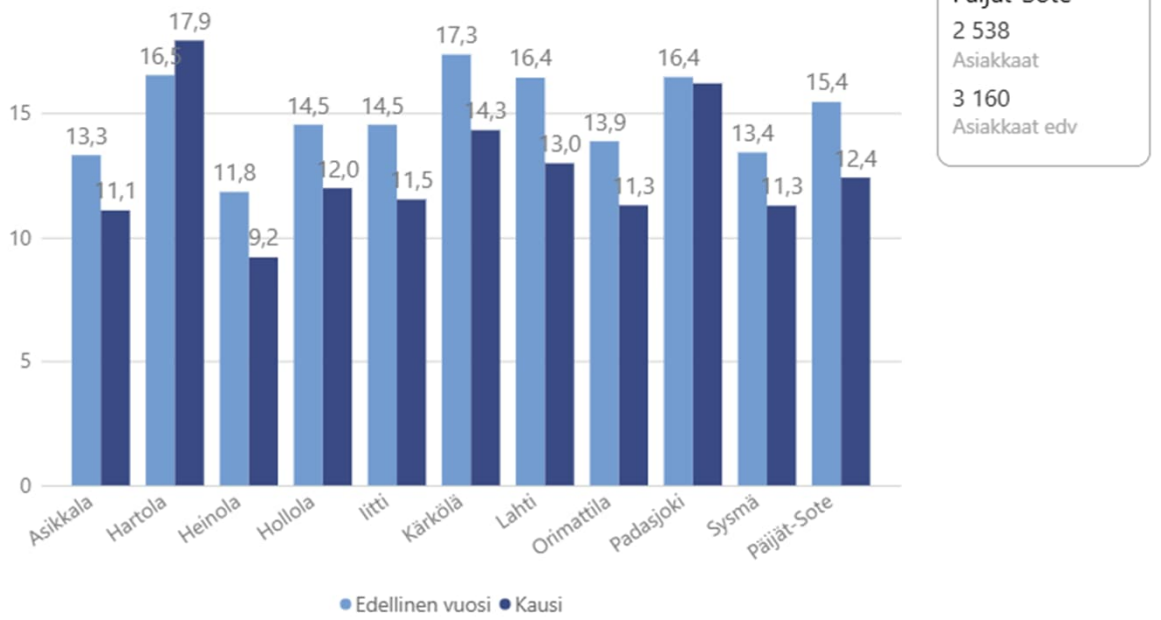
Kärkölä

Asumispalveluiden asiakkaat tuhatta asukasta kohden
Päijät-Sote
745
Asiakkaat
905
Asiakkaat edv
0
2
4
6
8
4,1
6,0
8,3
4,3
3,9
3,7
2,9
5,3
4,0
3,7
3,2
4,4
3,5
4,4
3,3
4,9
5,3
4,5
4,4
3,6
Asikkala
Hartola
Heinola
Hollola
Iitti
Kärkölä
Lahti
Orimattila
Padasjoki
Sysmä
Päijät-Sote
Edellinen vuosi
Kausi

Omaishoidon tuen saajat (alle 65-vuotiaat) tuhatta alle 65 v. asukasta kohden
Päijät-Sote
362
Saajat
389
Saajat edv
0
1
2
3
4
2,4
2,2
0,7
0,8
2,4
2,9
3,0
2,7
2,4
1,7
3,1
2,8
2,6
2,4
3,3
3,6
4,3
2,8
2,7
2,5
Asikkala
Hartola
Heinola
Hollola
Iitti
Kärkölä
Lahti
Orimattila
Sysmä
Päijät-Sote
Edellinen vuosi
Kausi

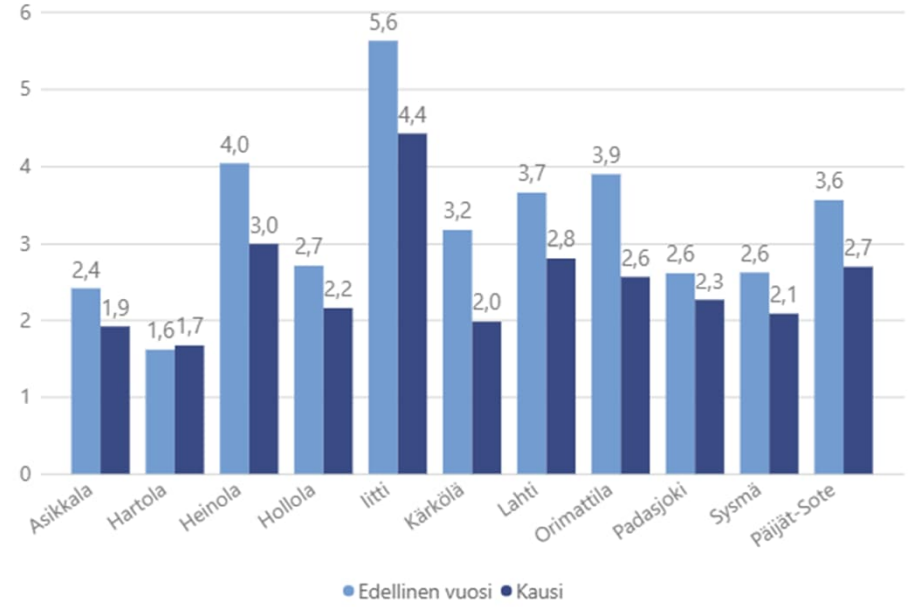
Kärkölä

Vpl kuljetuspalveluiden asiakkaat tuhatta asukasta kohden

Päijät-Sote
2 538
Asiakkaat
3 160
Asiakkaat edv

Henkilökohtaisen avun asiakkaat tuhatta asukasta kohden

Päijät-Sote
552
Asiakkaat
729
Asiakkaat edv

Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma

Vammaispalvelujen kehittämissuunnitelma 2023–2027

1 Yksilöllinen tuki kotiin
Kotiin vietävät palvelut, henkilökohtainen apu ja digiratkaisut tukevat asiakkaan arkea.

2 Osaava ja pysyvä henkilöstö
Työhyvinvointi, osaamisen kehittäminen sekä rekrytointi ja perehdytys vahvistavat henkilöstöä.

3 Uudistuva palvelurakenne
Asumispalvelujen ja tuotantotapojen uudistaminen vastaa asiakastarpeisiin ja lainmuutoksiin.

4 Kustannukset ja investoinnit
Yksilöllisiä asumisratkaisuja tukevat investoinnit ja sujuvammat palveluasumisen prosessit.

5 Yhteistyö yli palvelurajojen
Yhteiset palveluketjut ja alueellinen yhteistyö vahvistavat vaativaa moniammatillista tukea.

Vammaispalvelujen-kehittamissuunnitelma-2023-2027.pdf

Vammaisten asumisen tuen suunnitelma

Vammaisten asumisen tuen suunnitelma 2026–2030

Vammaisten asumisen suunnitelma fileshow

Yksilöllinen tuki omaan kotiin
Tavoitteena omannäköinen, mahdollisimman itsenäinen elämä. Lapsen tuki ensisijaisesti perheen kotiin.

Monipuoliset asumisen vaihtoehdot
Lisää tuettua ja yhteisöllistä asumista. Riittävä ympärivuorokautinen ja vaativa erityisasuminen tarpeen mukaan.

Asiakkaat ja läheiset mukana
Osallisuus suunnittelussa ja arvioinnissa sekä yhteistyö vammaisneuvoston ja järjestöjen kanssa.

Sujuvammat palvelut arkeen
Henkilökohtaisen avun yhden luukun malli, riittävä lyhytaikainen huolenpito ja teknologia asumisen tukena.

Osaaminen ja turvalliset tilat
Yksiköiden osaaminen asiakkaiden tarpeiden mukaan. Hakalan ja Hakamaan tilojen uudistamisen suunnittelu.

Suunniteltu paikkarakenne
Omassa tuotannossa yhteisöllinen asuminen +7 ja erityisasuminen +11, ympärivuorokautinen −18. Yhteensä 419 paikkaa.

Tavoitteena

asiakaslähtöinen ja kestävä asumisen palvelukokonaisuus, joka vastaa muuttuviin tarpeisiin joustavasti ja kustannustehokkaasti

1. Asiakaslähtöinen ja vaikuttava asumisen palvelurakenne

- Asumisen palvelut vastaavat yksilöllisiin tarpeisiin ja tukevat mahdollisimman itsenäistä elämää.
- Tuettua ja yhteisöllistä asumista sekä muita kotiin vietäviä palveluja vahvistetaan, jotta raskaampien palvelujen tarve vähenee.
- Asiakkaiden ja läheisten osallisuus nähdään keskeisenä osana palvelujen kehittämistä.

2. Tasapainoinen ja taloudellisesti kestävä palvelukokonaisuus

- Palvelurakenne rakentuu tasapainolle oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen välillä
- Yhteisöllisessä ja vaativassa asumisessa painopiste on omassa tuotannossa
- Asumisyksiköiden profiloinnin avulla varmistetaan oikea asumispalvelu oikealle asiakkaalle.

3. Osaaminen ja jatkuva uudistuminen

- Palvelurakennetta kehitetään ennakoivasti ja joustavasti vastaamaan monimuotoisia tarpeita
- Moniammatillinen yhteistyö sekä osaamisen vahvistaminen ja tukirakenteiden varmistaminen yksikkökohtaisesti profiloinnin mukaisesti on muutosten edellytys.
- Teknologian hyödyntäminen, laadun ja vaikuttavuuden seuranta sekä rohkea rakenteiden uudistaminen tukevat kestävää kehitystä.

Uusi vammaispalvelulaki 1.1.2025 alkaen

Uusi vammaispalvelulaki 675/2023

Keskeiset muutokset:

1. **Vaikeavammaisuuden käsite poistui**
2. **Kehitysvammaisten ja muiden vammaisten henkilöiden palvelut yhdistettiin samaan lakiin**
3. **Palvelut suunnitellaan aiempaa yksilöllisemmin**
4. **Lasten, osallisuuden ja itsenäisen elämän tukemista korostetaan enemmän**
5. **Liikkumisen ja asumisen tuessa on enemmän joustavuutta**

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään 1.1.2025 alkaen

1) Valmennus	2) Henkilökohtainen apu	3) Erityinen osallisuuden tuki	4) Tuettu päätöksenteko	5) Vaativa moniammatillinen tuki
6) Asumisen tuki	7) Lapsen asumisen tuki	8) Tuki esteettömään asumiseen	9) Lyhytaikainen huolenpito	10) Päivätoiminta
	11) Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta	12) Liikkumisen tuki	13) Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle	

Tuki ja palvelut – THL

Vammaispalvelulaki | 675/2023 | Lainsäädäntö | Finlex

Vammaispalvelujen soveltamisohje

Vanhojen lakien mukainen palvelusisältö

Uusi palvelu

Siirtymäsäännös sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annettu laki (”erityishuoltolaki” tai ”kehitysvammalaki”)

Kumotun lain perusteella tehdyt päätökset pysyvät voimassa **päätöksiin merkityn voimassaoloajan, kuitenkin enintään kolme vuotta** uuden lain voimaantulosta (31.12.2027 asti)

Päätökset on kuitenkin saatettava **uuden lain mukaisiksi vammaisen henkilön aloitteesta** aina tai hyvinvointialueen aloitteesta silloin, **kun vammaisen henkilön palvelutarve sitä edellyttää.**

Kehitysvammalain perusteella ei järjestetä jatkossa palveluita eikä erityishuolto-ohjelmia tehdä

Kehitysvammalain perusteella tehdään ainoastaan päätökset

- erityishuollon antamisesta ja lopettamisesta
- rajoitustoimenpiteiden käyttämisestä
- tahdosta riippumattomasta erityishuollosta

Nostoja

Aiempaa useampi vammainen saa jatkossa henkilökohtaista apua

- aiemmin kohdentui vaikeimmin vammaisille, nyt vastaavaa määrittelyä ei ole
- aiemmin piti pystyä itsenäisesti ilmaisemaan tahtonsa avun sisällöstä (voimavaraedellytys), nyt riittää, että voi ilmaista tahtonsa tuettuna => useampi kehitysvammainen pääsee palvelun piiriin

Erityinen osallisuuden tuki on tavoitteiltaan vastaavaa kuin henkilökohtainen apu, mutta kohdentuu vaikeammin vammaisille, jotka eivät pysty käyttämään henkilökohtaista apua vaan tarvitsevat enemmän tukea ja ohjausta palvelun käyttöön

- ammattihenkilön toteuttamaa
- siirtymäaika 10 h/kk=> 20 h/kk=> 30 h/kk = 30 h on vastaava kuin henkilökohtaisessa vapaa-ajan toimintoihin tarkoitettu tuntimäärä

Liikkumisen tuessa kuljetuspalvelua tulee voida jaksottaa pidemmälle ajalle kuin 1 kk

- Päijät-Hämeen soveltamisohje: voi jaksottaa vuoden ajalle
- matkojen vähimmäismäärä edelleen sama vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa /kk, mutta voi oman tarpeen mukaan käyttää matkoja esim. kesällä suhteessa enemmän kuin talvella

Esim. autismin kirjon henkilöt ovat olleet jossain määrin väliinputoajaryhmä, mutta nyt pääsevät helpommin palvelujen piiriin, mm. valmennus, henkilökohtainen apu, liikkumisen tuki

Yleislakien ensisijaisuus ja uusi elämänvaihetta koskeva säännös

Vammaispalvelulakiin on lisätty elämänvaiheita koskeva säännös, joka on tullut voimaan 1.1.2026

Elämänvaiheita koskevan säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että **vammaispalvelulaki säilyy vammaisten henkilöiden palvelut turvaavana erityislakina.**

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita niille vammaisille henkilöille, joiden toimintarajoitteesta johtuva **välttämätön avun ja tuen tarve poikkeaa kyseessä olevaan elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta.**

Elämänvaiheella tarkoitetaan yleiseen elämänkulkuun kuuluvaa ajanjaksoa, johon liittyy sille tyypillisiä kehitysvaiheita ja tehtäviä. Laissa elämänvaiheiksi määritellään **lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja vanhuus.**

Oikeus vammaispalveluihin arvioidaan eri elämänvaiheissa yksilöllisesti osana sosiaalihuollon palvelutarpeen arviointia. Arvioinnissa tarkastellaan, milloin kyse on vammaisen henkilön elämänvaiheeseen tavanomaisesti kuuluvasta avun ja tuen tarpeesta ja milloin tästä poikkeavasta tarpeesta.

Arviointiin sisältyy myös arvio siitä, **voidaanko henkilön tarpeisiin vastata muun lain mukaisilla palveluilla.**

Palvelun maksuttomuus ei ole peruste myöntää palvelua vammaispalvelulain perusteella.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Lisätietoja:
Pirkko Valtanen
Tulosaluejohtaja, vammaispalvelut
puh. 044 440 6522
pirkko.valtanen@paijatha.fi